

ББК 67.9 (4Укр)
В15

Редакційна колегія:

В.А.Васильєва - директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права;

Ю.І.Микитин - заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права;

І.В.Козич - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

С.М.Квасниця - завідувач інформаційно-видавничим відділом Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

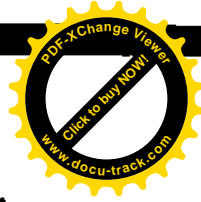
В15 Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : *Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів*. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. - 186 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина», яка відбулася 26 квітня 2013 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки і законодавчого процесу.

ББК 67.9 (4 Укр)

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ

Андрусяк Р.М.

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, викладач кафедри цивільного права

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СВІТЛІ ХРИСТИЯНСЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ

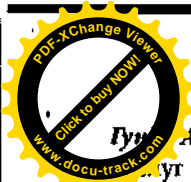
Право, займаючи домінуюче становище у процесі регулювання сучасних суспільних відносин, все ж таки неспроможне максимально реалізувати свій потенціал без тісної взаємодії і підтримки з боку інших соціальних регуляторів. Так, важливу роль у формуванні національної правової системи вже більше тисячоліття продовжує відігравати християнська релігія.

Найбільш яскраво простежується вплив християнського віровчення на положення сімейного, кримінального, конституційного права та у сфері судочинства. Водночас дослідженню питань співвідношення постулатів християнства з іншими галузями права приділяється набагато менша увага.

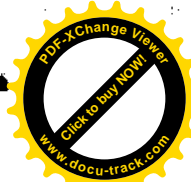
На нашу думку, християнське віровчення є невичерпним джерелом природно-правових цінностей та може виступати духовним орієнтиром абсолютно для всіх галузей, підгалузей та інститутів позитивного права.

Зокрема, аналіз біблійних текстів, богословських праць та офіційних документів Церков дозволяє виділити низку релігійно-моральних положень, що можуть позитивно вплинути на правосвідомість громадян (принаймні тих, що ідентифікують себе християнами) щодо усвідомлення духовних підвалин та призначення норм права інтелектуальної власності.

На перший погляд серед положень Біблії немає жодних прямих приписів щодо регулювання відносин, пов'язаних із створенням та використанням результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Проте, вже на перших сторінках Священного Писання міститься основоположна засада християнської антропології про створення людини за образом і подобою Божою [Бут. 1:26,27]. При цьому, такі отці та вчителі Церкви як блаженний Феодорит, святий Анастасій Синаїт, святий Іоан Дамаскін, патріарх Константинопольський святий Фотій та інші вбачали образ Божий у здатності творити. Вони стверджували, що Бог-Творець відо-

Гунь А.О. Предмет договору про надання ритуальних послуг	43
Еннан Р.Е. Формування та розвиток авторського права у Франції	46
Жарський Т.В. «Союзність» як ознака корпорацій	48
Зварич Ж.І. Про право на оприлюднення творів	53
Зеліско А.В. Засновницький договір юридичних осіб корпоративного типу: відмінність від інших договірних конструкцій	56
Зозуляк О.І. Про потребу реформування законодавства у сфері непідприємницьких юридичних осіб	58
Ковалишин О.Р. Право виключення учасника з товариства з обмеженою відповідальністю	62
Козик Н.В. Особливості правового регулювання права спільної сумісної власності осіб, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою	65
Козик В.Є. Щодо поняття правової природи деривативу (аналіз законодавчої дефініції)	69
Кузьмич О.Я. Щодо можливості визнання недійсними договорів на користь третіх осіб на вимогу саме третіх осіб	73
Мартинюк Н.Р. Класифікація і види холдингів і холдингових компаній	76
Сліпенчук Н.А. Особливості правочинів із заінтересованістю	80
Соколовська Ю.В. Окремі питання механізму реалізації цивільно – правової відповідальності учасників підприємницьких товариств	84
Соколовський М.В. До питання про поняття зловживання суб'єктивним корпоративним правом у науці цивільного права	88
Схаб Т.Я. Обмеження договірної свободи при укладенні шлюбного договору	91
Таран О.С. Фидуціарність багатостороннього договору	95
Тонієвич Є.Д. Правові способи захисту сімейних прав у разі окремого проживання подружжя	98
Устінський А.В. Правове регулювання готельних послуг за законодавством України	103

Секція 4. Соціальні, трудові гарантії захисту прав та основних свобод людини і громадянина 106

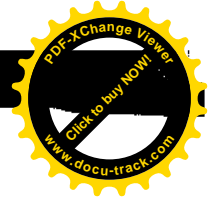
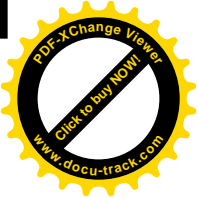
Кернякевич Ю.В. Тимчасове переведення працівника на іншу роботу та лізинг праці: співвідношення понять	106
Матвієнко Є.П. Удосконалення прийому громадян в органах Пенсійного фонду України	109

Секція 5. Права людини та безпечне екологічне середовище; реформування земельних, аграрних правовідносин 113

Антонюк М.Р. Проблеми нормативно-правового визначення місця спеціального водокористування	113
Вітнюк І.Я. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про охорону земель енергетики	114
Жидан О.С. Болото як об'єкт екологічного права	119
Костур О.Д. Сімейно-трудоий характер як ключова ознака фермерського господарства (порівняльний аналіз законодавства України та держав СНД)	122
Мироненко І.В. Зміст та значення публічних сервітутів в сфері земельних відносин	125
Романко С.М. Актуальні питання реалізації права користування надрами в Україні	130
Семківа В.В. Про правову природу договорів у сфері природокористування	132
Яремак З.В. Органи державного управління в галузі ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України	136

Секція 6. Правові основи боротьби зі злочинністю як важливий чинник забезпечення прав та свобод людини і громадянина: кримінологічні та кримінально-правові аспекти 139

Козич І.В. Види державної політики (в контексті політики в сфері протидії злочинності)	139
Медницький І.Б. Розширення кола потерпілих від злочину, передбаченого ст.342 КК України: аналіз законодавчих змін	142

Зеліско А.В.

*Прикарпатський національний
університет імені В. Стефаника,
юридичний інститут, кандидат
юридичних наук, доцент кафедри
цивільного права*

ЗАСНОВНИЦЬКИЙ ДОГОВІР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ КОРПОРАТИВНОГО ТИПУ: ВІДМІННІСТЬ ВІД ІНШИХ ДОГОВІРНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Сучасна практика правозастосування активізує в науці комплекс проблем, пов'язаних із послідовністю правового регулювання створення та діяльності юридичних осіб корпоративного типу. Виникнення такого роду юридичних осіб є результатом в першу чергу ініціативного волевиявлення засновників, яке потребує певного правового закріплення. З даного приводу В. М. Кравчук вказує, що ініціативне волевиявлення засновників за своєю природою є правочином та потребує відповідної фіксації [1, с. 188]. Правовою підставою виникнення юридичних осіб корпоративного типу, зауважує В. А. Васильєва, є засновницьке волевиявлення у вигляді правочину [2, с. 95].

Договірною конструкцією, яка є формою правового закріплення волевиявлення засновників на створення юридичної особи корпоративного типу є засновницький договір.

Цивільний кодекс України передбачив можливість укладати договір між засновниками, спрямований на створення окремих організаційно-правових форм підприємницьких товариств (ст. 142 – договір про заснування товариства з обмеженою відповідальністю, ч. 2 ст. 153 – договір, який визначає порядок здійснення засновниками спільної діяльності щодо створення товариства). Закон України «Про акціонерні товариства», прийнятий 17 вересня 2008 року, у ч. 3 ст. 9 визначив, що засновники можуть укладати засновницький договір при створенні акціонерного товариства. Однак неоднозначне застосування категорії засновницького договору у сфері корпоративних правовідносин зумовлює потребу проведення комплексного дослідження його правової сутності та відмінності від інших договірних конструкцій.

Засновницький договір є не лише формою, яка покликана найбільш повно відобразити відповідне волевиявлення засновників, але й інструментом, спрямованим на забезпечення узгодженості такого волевиявлення. Основною метою договору є реалізація спільних інтересів, що

визначає його сутність. В даному випадку такий спільний інтерес реалізується шляхом узгодження волевиявлення засновників, спрямованого на створення самостійного суб'єкта права. Спільність мети досліджуваної договірної конструкції призводить до існування у науковій літературі позиції щодо належності її до різновиду договорів про спільну діяльність.

В такому договорі, стверджує Н. В. Козлова, засновники зобов'язуються один перед одним об'єднати свої майнові внески та особисті зусилля для здійснення фактичних і юридичних дій з метою створення нового суб'єкта права [3, с. 219]. Вона визначає цей правочин як договір про спільну діяльність [3, с. 220]. Аналогічну позицію займає Г. Лобанов [4, с. 141]. О. С. Удовиченко розуміє установчий договір як один із видів договорів товариства, які у свою чергу, поділяються на договори про спільну діяльність (простого товариства) і установчі договори [5, с. 9].

На противагу висловленій точці зору існує інша. Так, Є. О. Суханов вважає, що метою договору простого товариства (договору про спільну діяльність) не може бути заснування нового суб'єкта права, який є власником майна, і за цим критерієм розрізняє договори товариства і установчі [6, с. 374]. Використовуючи принцип «направленості результату», М. І. Брагінський цивільні договори, які виділені в ЦК, поділяє на «чотири групи: ті, які, по-перше, направлені на передачу майна, по-друге, на виконання робіт, по-третє, на надання послуг і, по-четверте, на заснування різних утворень» [7, с. 399]. При цьому поділ в четвертій групі він пропонує проводити з врахуванням мети об'єднання – в одних випадках це створення юридичної особи (маються на увазі установчі договори, договори засновників), а в інших – спільна господарська діяльність без утворення юридичної особи. Доречно вказати на доречність наведеного, виходячи з аналізу статті 130 ЦК України. Адже відповідно до вказаного кодифікованого акту, договір про спільну діяльність укладається для здійснення особами спільної діяльності без створення юридичної особи [8, с. 216], в той час як основним призначенням договору про заснування товариства (засновницького договору) є виключно правове регулювання дій щодо створення нової юридичної особи. «Основна особливість установчого договору, – вважає М. І. Брагінський, – полягає в тому, що його підписання передуює створенню юридичної особи. Його метою є заснування певного утворення і встановлення порядку (умов) передачі засновниками свого майна, а також участі засновника в діяльності по створенню юридичної особи» [7, с. 404]. Отже, засновницький договір є правовою конструкцією, покликаною врегулювати зобов'язальні від-

носини засновників щодо створення юридичної особи корпоративного типу, та є відмінним за своєю правовою природою не лише від установчих документів, а й від договорів про спільну діяльність.

1. Кравчук В. М. *Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики* / В. М. Кравчук – К.: Істина, 2005. – 720 с.
2. Васильєва В. А. *Суб'єкти (учасники) корпоративних відносин* / В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасько-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – С. 88 – 97.
3. Козлова Н. В. *Правосуб'єктність юридического лица* / Н. В. Козлова. – М.: Статут, 2005. – 476 с.
4. Лобанов Г. *Совместная деятельность: формы, цели, особенности* / Г. Лобанов // *Хозяйство и право*. – 1995. – №6. – С. 140-143.
5. Удовиченко А. С. *Функции учредительного договора в хозяйственных обществах: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук: спец. 12. 00. 03 «Гражданское право и гражданский процесс. Семейное право. Международное частное право»* / А. С. Удовиченко. – Харьков, 1995. – 19 с.
6. *Гражданское право: в 2 т. / под ред. Е. А. Суханова*. – М.: БЕК. – Т.2. – 1992. – С. 373-380.
7. Брагинский М. И. *Договорное право. Кн. первая: Общие положения*. – изд. 2-е, завод. 6-й (стереотипный) / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: «Статут», 2003. – 848 с.
8. *Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця*. – К.: Юрінком Інтер. – Т. 1. – 2005. – 832 с.

Зозуляк О.І.

Прикарпатський національний
університет імені В. Стефаника,
юридичний інститут, кандидат
юридичних наук, доцент кафедри
цивільного права

ПРО ПОТРЕБУ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ НЕПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Розвиток цивільного обороту та поява новітніх видів та організаційно-правових форм юридичних осіб зумовлюють потребу модернізації цивільного законодавства в частині їх класифікації та побудови цілісної системи, яка б відповідала вимогам цивільного обороту та засадам розвитку цивільного права як права приватного. Для цієї системи, за цілком слушним зауваженням К. П. Бєляєва, повинна бути характерною простота, зрозумілість та визначеність комерційних та особливо некомер-

ційних юридичних осіб, імперативність у їх правовому регулюванні, на відміну від договірної сфери відносин [1].

Тенденція розвитку вітчизняного цивільного законодавства щодо окреслення системи юридичних осіб полягає у тому, що увага законодавця зосереджена в основному на підприємницьких юридичних особах, а от непідприємницькі попри їхню інтеграцію в соціально-економічну сферу держави та «втягнення» в майновий оборот по суті на сьогодні залишаються на периферії законодавчого регулювання. Така ситуація, як вірно відзначає І. В. Спасько-Фатєєва є зовсім невиправданою, адже такого різноманіття суб'єктів, які охоплюються поняттям «непідприємницькі юридичні особи», підприємницькі не знають. Це всеможливі союзи осіб, що переслідують різноманітні цілі – від суто приземлених (забезпечити своїх членів якісними послугами, продукцією чи житлом тощо) до доволі значних – досягнення влади (як у політичних партій) [2, с. 27].

Навіть поверхневий аналіз положень вітчизняного законодавства дозволяє стверджувати про незадовільний характер нормативного закріплення цивільно-правового становища зазначених суб'єктів цивільного права, що проявляється у закладенні різних методологічних підходів на рівні Цивільного та Господарського кодексів України щодо регламентації відносин досліджуваної сфери, закріплення відкритого переліку їх організаційно-правових форм, численних дублюваннях та неточностях, що містяться на рівні спеціальних законів, котрі присвячені регулюванню статусу окремих непідприємницьких організацій. На жаль, спеціальне законодавство або не зовсім враховує положення ЦК України або, що ще більше насторожує – розкриває правове становище тих чи інших юридичних осіб із нехтуванням базових положень ЦК України щодо характеристики критеріїв поділу юридичних осіб та підходів до їх організаційно-правових форм та спотворенням доктринальних підходів у зазначеній сфері.

Так, скажімо, і в легальному, і у доктринальному розумінні установ класичним є підхід про те, що це та організаційно-правова форма юридичних осіб, яка базується на відсутності засад членства. У той же час, Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», вказуючи, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб діє як юридична особа публічного права в організаційно-правовій формі установи, передбачає засади участі у ній банків (ст. 19 Закону). Подальший аналіз положень Закону дозволяє стверджувати, що участь банків у Фонді не дає їм ні права управління ним, тут можна спостерігати і відсутність майнового зв'язку учасників-банків із Фондом (тобто так як це і харак-